

वाईफाई हटस्पट सञ्चालन सम्बन्धी विनियमावली, २०७५

प्रस्तावना: सार्वजनिक स्थानहरूमा वाईफाई हटस्पटको बृहत्तर प्रयोग बढ्दै गर्दा, संगसंगै यसको दुरुपयोग पनि बढ्ने र यसको प्रयोगले सुरक्षा खतरा पनि निम्त्याउने भएकोले यसको दुरुपयोग रोक्न र सुरक्षालाई सुदृढ बनाउन वाञ्छनीय भएकोले, दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा ५२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणले देहायका विनियमहरू बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :** (१) यी विनियमहरूको नाम “वाईफाई हटस्पट सञ्चालन सम्बन्धी विनियमावली, २०७५” रहेको छ ।

(२) यो विनियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस विनियमावलीमा,-

(क) “अनुमतिपत्र” भन्नाले दूरसञ्चार ऐनको दफा २४ बमोजिम दूरसञ्चार सेवा सञ्चालन गर्न दिईएको अनुमतिपत्र सम्झनु पर्छ ।

(ख) “अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति” भन्नाले दूरसञ्चार ऐनको दफा २४ बमोजिम दूरसञ्चार सेवा सञ्चालन गर्न अनुमतिपत्र पाएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(ग) “ऐन” भन्नाले दूरसञ्चार ऐन, २०५३ सम्झनु पर्छ ।

(घ) “प्राधिकरण” भन्नाले नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “निश्चित क्षेत्र वा परिधि” भन्नाले कुनै भवन वा सो भवनले ओगटेको घर कम्पाउण्ड, बसपार्क, विमानस्थल, अस्पताल, रेस्टुरेन्ट, सपिडमल, उद्यान, बगैचा आदि सार्वजनिक स्थलले ओगटेको निश्चित क्षेत्रफल भएको स्थान सम्झनु पर्छ ।

(च) “वाईफाई हटस्पट” भन्नाले इन्टरनेट सेवा प्रदायकहरू आफैले वा सेवा प्रदायकका ग्राहकहरूले कुनै निश्चित क्षेत्र वा परिधि भित्र सर्वसाधारण सवैलाई इन्टरनेट सेवामा पहुँचमा पुरयाउन वाईफाई प्रविधिको प्रयोग गरी स्थापना गरेको ताररहित प्रणाली सम्झनु पर्छ ।

(च) “केन्द्रीय प्रणाली” भन्नाले वाईफाई हटस्पटको माध्यमबाट इन्टरनेट सेवा उपलब्ध गराउन इन्टरनेट सेवा प्रदायक कम्पनीहरू आफैले वा इन्टरनेट सेवा प्रदायकका ग्राहकहरूले त्यस्तो इन्टरनेट सेवा प्रयोगकर्ताको पञ्जिकरण तथा प्रमाणीकरण गर्न, इन्टरनेट प्रयोग

गर्दा सुरक्षाको दृष्टिकोणले संकलित विवरणहरु सुरक्षित तवरले भण्डार गर्न स्थापना गरेको प्रणाली सम्भन्नु पर्छ ।

३. ग्राहकसँग सम्भौताका गर्नुपर्ने : वाईफाई हटस्पट सञ्चालन गर्ने इन्टरनेट सेवाका ग्राहकसँग इन्टरनेट सेवा प्रदायकले यो विनिमावलीका शर्तहरु पालना गर्ने गरी सम्भौता गर्नु पर्नेछ ।

४. प्रयोगकर्ताहरुको पञ्जिकरण तथा प्रमाणीकरण प्रणालीको व्यवस्था गर्ने: (१) इन्टरनेट सेवा प्रदायक आफैले वा सेवा प्रदायकका ग्राहकले कुनै निश्चित क्षेत्रभित्र वाईफाई हटस्पट स्थापना गरी इन्टरनेट सेवा प्रदान गर्दा केन्द्रीय प्रणालीको निर्माण गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिमको केन्द्रीय प्रणालीमा प्रयोगकर्ताहरुको पञ्जिकरण गर्ने र प्रमाणीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(३) उपविनियम (१) अनुसार केन्द्रीय प्रणालीमा पञ्जिकरण गर्नका लागि सुरक्षित केपटिभ वेभ पोर्टल निर्माण गरी वाईफाई प्रयोग गर्न चाहने प्रयोगकर्ताको नाम र मोवाइल फोन नम्बर वा नागरिकता नम्बर वा अन्य परिचयपत्रबाट पहिचान खुल्ने विवरणहरु भर्न लगाउनु पर्नेछ ।

(४) उपविनियम (३) बमोजिम प्राप्त हुन आएको फोन नम्बरमा एक समयमा एक पटकमात्र प्रयोग गर्न सक्ने पासवर्ड (One-Time Password) एस.एम.एस. वा अन्य कुनै माध्यमबाट पठाउने र त्यस्तो पासवर्ड पाउने एक जनाले मात्र लगइन(Login) गर्न सक्ने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(५) उपविनियम (३) बमोजिम निर्माण गरिएका सुरक्षित केपटिभ वेभ पोर्टलमा वाईफाई हटस्पट प्रयोग सम्बन्धी सम्भौताका शर्तहरु प्रयोगकर्तालाई जानकारी गराउनु पर्नेछ । यसरी वाईफाई मार्फत इन्टरनेट सेवा उपलब्ध गराउनु पूर्व प्रयोगकर्तासँग सम्भौता गर्नु पर्नेछ ।

(६) विदेशी नागरिकहरुको हकमा स्थानीय मोवाइल नम्बर वा बोर्डिङ पास वा राहदानीको विवरण केन्द्रीय प्रणालीमा संकलन भईसकेपछि सो को आधारमा पञ्जिकरण तथा प्रमाणीकरण गरेर पासवर्ड उपलब्ध गराई वाईफाई हटस्पट मार्फत इन्टरनेट सेवा प्रयोग गर्न दिन सकिनेछ ।

५. निश्चित समयावधीको लागि वा निश्चित मात्रामा सेवा उपलब्ध गराउनु पर्ने: (१) सार्वजनिक स्थानमा वाईफाई हटस्पट स्थापना गरी इन्टरनेट सेवा प्रदान गर्दा प्रयोगकर्ताले वाईफाई हटस्पटमा लगइन(Login) गरेपछि एक पटकमा निश्चित समयावधिको लागि वा मात्रामा मात्र सेवा प्रयोग गर्न सक्ने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपविनियम (१) अनुसार सेवा प्रदान गर्दा सबै प्रयोगकर्ताहरुले समान रूपमा सेवा प्रयोग गर्न सक्ने गरी व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

६. जानकारी गराउनुपर्ने: वाईफाई हटस्पट सञ्चालन गरिएको स्थानमा सबैले देख्न सक्ने गरी वाईफाई उपलब्ध रहेको क्षेत्र तथा वाईफाईमा कसरी लगइन गर्ने सो बारेमा जानकारी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
७. सुरक्षित तवरले सेवा उपलब्ध गराउने: (१) सेवा प्रदान गर्न प्रयोग गरिने एक्सेस प्वाइन्टहरुको कारखानाबाट पूर्वनिर्धारित सेटिङहरु (Factory Default Settings) (जस्तै आई.पि.एड्रेस, एडमिन पासवर्ड आदि)लाई आवश्यकता अनुसार परिवर्तन गरी ठीक तरीकाले कनफिगर(Configure) गर्नु पर्नेछ ।
 (२) उपविनियम(१)मा गरिएको कनफिगुरेसन(Configurations)लाई सुरक्षित तवरले आवश्यकता अनुसार नियमित रूपमा परिवर्तन गर्नु पर्नेछ ।
 (३) वाईफाई एक्सेस प्वाइन्टको उपकरणहरुमा पूर्वनिर्धारित रूपमा चालु हुन सक्ने अनावश्यक सेवाहरु तथा सेवाका पोर्टहरु बन्द गर्नु पर्नेछ ।
 (४) वाईफाई एक्सेस प्वाइन्टको उपकरणहरुलाई लेयर टु आईसोलेसन(Layer-2 Isolation) प्रदान गर्ने गरी कनफिगर गर्नु पर्नेछ ।
 (५) वाईफाई प्रणालीलाई भलनरेबिलिटी(Vulnerability) तथा साईबर हमलाहरु(Cyber Attacks) बाट बचाउन समय समयमा सफ्टवेयर प्रणालीलाई अद्यावधिक(update) गरी राख्नु पर्नेछ ।
 (६) नेपालको प्रचलित कानूनले बन्देज लगाएको सामग्रीहरुमा पहुँच पुग्न नसक्ने गरी व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
 (७) वाईफाई सञ्चालनमा प्रयोग भएका उपकरणहरुलाई विसर्जन गर्दा सम्बेदनशिल जानकारीहरु हटाउनु पर्नेछ ।
८. वाईफाई सञ्चालनमा प्रयोग हुने उपकरणहरुको भौतिक सुरक्षा : (१) वाईफाई सञ्चालनमा प्रयोग हुने उपकरणहरुको चोरी तथा उक्त उपकरणहरुमा अनधिकृत पहुँच रोक्नको लागि उपयुक्त सुरक्षा व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
 (२) उपविनियम (१) मा प्रयोग भएका उपकरणहरुको विस्तृत भण्डारण विवरण अद्यावधिक गरी राख्नु पर्नेछ ।
९. वाईफाई सञ्चालनमा प्रयोग हुने उपकरणहरु टाइप एप्रोभल गरेको हुनुपर्ने: (१) वाईफाई सञ्चालनमा प्रयोग हुने उपकरणहरु प्राधिकरणबाट टाइप एप्रोभल(Type Approval) भएको हुनु पर्नेछ ।
 (२) वाईफाई नेटवर्क स्थापना गर्ने तथा सेवा सञ्चालन गर्ने कार्य नेपालको प्रचलित कानूनको परिधि भित्र रही गर्नु पर्नेछ ।
१०. विवरण सुरक्षित तवरले राख्नुपर्ने: (१) प्राधिकरणबाट वा नेपाल सरकारबाट समय समयमा निर्देशन भए बमोजिम प्रयोगकर्ताले प्रयोग गरेको सेवा तथा प्रयोगकर्ताको पहिचान खुल्ने विवरणहरु जस्तै: प्रयोगकर्ताको नाम, मोबाईल नम्बर आदि,

उपकरणको पहिचान खुल्ने म्याक एड्रेस, उदगम बिन्दुको आई.पि.एड्रेस, अन्तिम बिन्दुको आई.पि.एड्रेस, प्रयोगकर्ताको लगइन, लगआउट सेसनको समय र समयावधी लगायतका विवरणहरु भण्डारण गरी राख्नु पर्नेछ ।

(२) प्राधिकरणबाट वा नेपाल सरकारबाट समय समयमा तोकिए बमोजिमका विवरणहरु वा उपविनियम (१) मा उल्लेखित विवरणहरु प्रयोगकर्ताको विश्वसनीयता तथा गोपनीयता कायम हुने गरी सुरक्षित तवरले गुप्तीकरण(Encryption) गरी राख्नु पर्नेछ ।

(३) उपविनियम (२) बमोजिम राखिएको विवरणहरु प्रयोगकर्ताको सहमति बेगर सेवा प्रदान गर्ने संस्था आफैँले वा अन्य कसैलाई पनि उपलब्ध गराउन वा विक्री वितरण गर्न पाइने छैन ।

(४) यस विनियमावलीमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कानुन बमोजिम अनुसन्धानको लागि उपविनियम (२) बमोजिम राखिएको विवरणहरु अधिकार प्राप्त अधिकारी वा संस्थालाई उपलब्ध गराउन यस विनियमावलीले कुनै बाधा पुग्ने छैन ।

११. सूचना दिनुपर्ने: वाईफाईको प्रयोग गरी कुनै सुरक्षा खतराको अवस्था सृजना भएको पाईएमा तुरुन्त सम्बन्धित सुरक्षा निकायलाई खबर गर्नु पर्नेछ ।

१२. अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न सक्ने : (१) प्राधिकरणले आफ्नो कर्मचारी वा सम्बन्धित विषयको विज्ञबाट यस विनियमावली बमोजिम कार्य भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा निरीक्षणको कार्य गर्न गराउन सक्नेछ ।

(२) उपविनियम (१) बमोजिमको अनुगमन तथा निरीक्षणको कार्यमा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिको प्रतिनिधिलाई समेत समावेश गर्न सकिनेछ ।

(३) उपविनियम (१) बमोजिम अनुगमन तथा निरीक्षणको लागि प्राधिकरणबाट खटिएको कर्मचारी वा विज्ञलाई अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति वा त्यस्तो व्यक्तिको ग्राहकले यस विनियमावली बमोजिम कार्य भए नभएको सम्बन्धमा निरीक्षण तथा जाँचबुझ गर्ने कार्यमा आवश्यक पर्ने उपकरणहरु उपलब्ध गराउने, विना अवरोध कार्यालयमा प्रवेश तथा दूरसञ्चार प्रणालीमा पहुँच दिने लगायतका आवश्यक सहयोग प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

(४) प्राधिकरणबाट अनुगमन तथा निरीक्षणको लागि खटिएको कर्मचारी वा विज्ञबाट माग भए अनुसारका वाईफाई सञ्चालन सम्बन्धी विवरणहरु उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

१३. निर्देशन दिन सक्ने : (१) विनियम १२ बमोजिम प्राप्त अनुगमन तथा निरीक्षण प्रतिवेदनबाट यस विनियमावली अनुसार वाईफाई सञ्चालन गरेको नपाईएमा

प्राधिकरणले बढीमा ६० दिनको समयावधी तोकिक अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिलाई सुधारको लागि निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(२) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले उपविनियम (१) बमोजिम दिइएको अवधिभित्र यस विनियमावलीको पालना गर्न तथा गर्न लगाउनु पर्नेछ ।

(३) उपविनियम (२) बमोजिमको अवधिभित्र पनि यस विनियमावली अनुसार कार्य गर्न तथा गराउन नसक्ने अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिलाई प्राधिकरणले ऐनको दफा ४७ को उपदफा (१) बमोजिम जरिवाना गरी यस विनियमावलीका शर्तहरु अनुसार कार्य गर्न थप समयावधी दिनेछ ।

(४) उपविनियम (३) बमोजिमको अवधिभित्र पनि विनियमावलीका शर्तहरु पालना नगर्ने वा नगराउने अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिको अनुमतिपत्र प्राधिकरणले ऐनको दफा २८ बमोजिम खारेज गर्न सक्नेछ । तर खारेज गर्नु अघि सफाई पेश गर्ने उचित अवसर प्रदान गर्नेछ ।

१४. विनियमावलीको व्याख्या : यो विनियमावलीमा उल्लिखित कुनै विषयमा द्विविधा उत्पन्न भएमा वा विवाद उत्पन्न भएमा प्राधिकरणले गरेको व्याख्या अन्तिम हुनेछ ।